

XXI. VÝGALA

VÁCLAV PANKOVČÍN

Marakéš

ŠICKE ME NAŠE!

УК БАГАЛА

VÁCLAV PANKOVČÍN

M a r a k é š

ŠICKE ME NAŠE!

Keď Berco dojedol, poriadne si odgrgol

a povedal: „Ta to Marakeš!“

Pýtali sa ho: „Berco – a čo je to Marakéš?“

A Berco povedal: „Ta vi nežnace?“

***Asi som neprišiel
len tak***

CIRKUS

ALEBO MEDZI ALJAŠKOU A SAHAROU

1

Keď sa krúčia kolotoče, je to veľká sláva.

Krúčia sa kolotoče: veľké, malé aj tie najmenšie
a celý svet sa točí.

Na kolotoči.

A celý svet je mnohofarebný.

Pískajú píšťalky.

A trúbia trúbky.

A všetko je akési iné, plastickejšie, farebnejšie,
slávnostnejšie. Vtedy sa všetko krúti.

A keď do Marakéša zavítajú naozajstní cirkusanti
a začnú rozkladať naozajstný cirkusový stan, pozbierajú
sa všetky deti a obzerajú si ten iný svet, svet reálneho
zázračna – či zázračného reálna? – je to také celé
romantické.

Je to také celé neskutočné.

Keď sa krútia kolotoče a keď prídu cirkusanti, vtedy sa hrá na ihrisku futbal. Je to veľký turnaj: hrajú mladší žiaci, starší žiaci, dorastenci a aj mužstvo a pred ihriskom stoja štyri autobusy s ďalšími mužstvami a všetci vedia, že je jedno, kto vyhrá, aj tak sa bude piť a večer bude na ihrisku veľká zábava s lampiónmi; a keď sa hrá na ihrisku futbal, v ampliónoch vyhráva už od skorého rána muzika.

V ampliónoch vyhráva už od skorého rána muzika.

Už pätnásť rokov. Púšťajú stále tú istú.

Už pätnásť rokov na našom ihrisku púšťajú stále tú istú platňu. Platňa je doškriabaná a každý druhý týždeň, keď sa na ihrisku hrá futbal, otec si dá do uší vatú a ide spať.

S otcom už trasie: „Je možné, aby človek počúval stále tú istú melódiu už pätnásť rokov?“

Keď sa krútia kolotoče a na ihrisku je turnaj, vtedy pán Velas varí guláš.

Ľudia chodia po mestečku v pekných šatách, usmievajú sa, podávajú si ruky, kývajú hlavami a všetkým je dobre: je teplo a oni majú dosť času do chuti sa vyrozprávať.

Alebo keď príde do mestečka terárium s hadmi a papagájmi a s naozajstnými korytnačkami a malými krokodílmi, všetci ľudia si zaplatia tých päť korún a idú sa na tie exotické zvieratá pozrieť, len pán Šalamaha povie:

„To je nič, to je volovina a ohlupovanie ľudí.
V Karlových Varoch za päť korún uvidíte celú zoologickú
záhradu, dokonca aj slona a opice a nosorožce a zebry.
A žirafy.“

A aby sa nepovedalo, že nič nevie, porozpráva
poslucháčom, čo žerú veľhady: zajace, ale taký veľhad
zožerie aj teľa. Alebo aj človeka, ale to len keď je veľmi
hladný.

Alebo keď cirkusanti dovedú pred ihrisko med-
veďa, pán Šalamaha príde k nemu a odvážne mu cez
klietku podá turecký med: aby chlapci videli, aký je pán
Šalamaha odvážny.

Ale hneď k tomu dodá:

„Neopovážte sa toho medveďa kŕmiť! Mohol by
vám odhryznúť ruku, aj keď tento medveď je nadmieru
mierumilovné zviera.“

A keď sa krútia kolotoče, je to veľká sláva; vtedy
krčmárkin muž Bejla vylezie po osratom rebríku, ktorý
je celý rok opretý o kurín, na priečelie krčmy a zavesí
tam tabuľu s nápisom DNES ČAPUJEME GAMBRINUS
PLZEŇ.

Len baba Peťová chodí po celom mestečku a nadáva
na tých cirkusantov, čo len ľudí z peňazí zdierajú...

Jeňo Hluchý-Nedzbala drží Bejlovi osratý rebrík,
pozerá do neba a z nosa mu visí sopeľ. Lavou rukou
drží rebrík, v pravej má kanvičku na pivo – poslala ho
mama – dnes už druhý raz.

Na vyblednutej teplákovej bunde má Jeňo pripnutého veľkého Vladimíra Iljiča Lenina. Dostal ho ako odmenu za prvé miesto vo výtvarnej súťaži, ktorú usporiadala Miestna ľudová knižnica v Marakéši pri príležitosti výročia VOSR.

„A vieš ty, čo je presne uprostred medzi Aljaškou a Saharou?“ spýtal sa ma dedo. „Presne uprostred leží Marakéš. Ja som tú vzdialenosť zmeral.“

Kdesi v strede Európy, kdesi na východnom Slovensku, kdesi na polceste medzi Aljaškou a Saharou je mestečko Marakéš. Skôr veľká dedina ako malé mestečko. A v tom mestečku – Marakéši, ktoré leží niekde medzi Aljaškou a Saharou, sa pred mnohými rokmi narodil môj dedo, narodil sa tam aj môj otec, aj pán Šalamaha, aj Fiťo, človek, ktorý rýchlo chodil, aj pán Peťo, aj Paskuda, narodil som sa tam aj ja, všetci sme sa tam narodili, aby sme v tom zázračnom Marakéši, kde sa niekedy krútia kolotoče a niekedy vystupujú cirkusanti, aby sme v tom zázračnom Marakéši žili a čosi po sebe zanechali.

Aspoň obláčik dymu v kútiku zadnej izby.

POISŤOVACÍ AGENT PÁN LAKATA

ALEBO PRÍPOVIEDKA O ČLOVEKU, KTORÝ NEMAL DNO

Pán Lakata vždy všetko každému pojedel, bol to veľký žrút, čo si aj v plnej miere uvedomoval, ale nemohol si pomôcť: keď zacítil vôňu nejakého jedla, na čelo mu vystúpili kropaje studeného potu, ohryzok mu začal nadskakovať a už sa nemohol sústrediť na prácu – on bol už raz taký, ten pán Lakata: pred všetkým vedel ľudí poistiť, len pred škodou, ktorú im spôsobil svojím nadmerným konzumovaním, nie; totižto po Rantaprapáne chodil robiť nábory vždy pred obedom: sadol si do kuchyne a poťahoval nosom, slinky mu tiekli; zjedol by aj čerta, i keď na to nevyzeral: bol vysoký, chudý, skôr podvýživený a ľudia nemohli pochopiť, kam sa to všetko do neho zmestí; on keď si raz sadol k nejakému jedlu – beda mu! – zjedol všetko a bol by zjedol aj viac: Rantaprapánčania ho už dobre poznali, a keď kráčal po

dvore k domu, niektorí pred ním zamykali dvere alebo rýchlo skrývali jedlo; pán Lakata si to všetko veľmi dobre uvedomoval, prežíval nevýslovné muky, keď mal ísť niekoho poistiť, ale čo mal robiť? – najprv povedal: nie, ďakujem, ja nebudem jesť, nie som hladný, nie, nenúkajte ma – a tí, čo ho nepoznali, postavili pred neho misku niečoho a vtedy pán Lakata povedal: no keď inak nedáte – a pustil sa do toho a za päť minút bola miska niečoho žalostne prázdna a pán Lakata fučal a oddychoval a hovoril si: to jedlo ma privedie do hrobu; potom sa ospravedlňoval: nehnevajte sa, ja za to nemôžem, to je moja choroba, naozaj, nemôžem sa toho zbaviť – vždy keď vidím nejaké jedlo, musím ho zožrať; od vedúceho dostal niekoľkokrát pokarhanie, že robí zlé meno firme – Slovenskej štátnej poisťovni –, lebo ľuďom postihnutým rôznymi živlami spôsobí často viac škody ako úžitku; pán Lakata si bol toho aj veľmi dobre vedomý, a tak k podmytému múriku, zatopenej pivnici či zborenej šope pripísal vždy nejaký ten metrík štvorcový a korunku navyše a ľudia mu za to dali niečo dobré a veľa pod zub a bola spokojnosť na oboch stranách; Rantaprapánčania si dlhé roky lámali hlavu, kam sa to do pána Lakatu všetko zmestí: toľko jedla, čo skonzumoval za deň, by jednému vystačilo aspoň na týždeň; pán Lakata sa za svoju nerest strašne hanbil pred Bohom aj pred ľuďmi, a tak napriek svojej vážnosti, ktorá vyplývala z jeho povolania, bol to človek

smutný – aj z toho, že nemal šťastie u žien: žiadna priňom dlho nevydržala, dvakrát sa oženil a obe ženy mu mesiac po svadbe nechali lístok, že radšej by ho šatili, ako živili, na živienie nech si nájde pán Lakata inú... A tak väčšinu života strávil ten nenahraditeľný poisťovací agent sám so svojimi písomnosťami, poisťkami a apetítom; kúpil si dom na polceste medzi Rantaprapánom a Nižným Faklakom a tam sa zatvoril a tam si varil: varil obed, ale kým ho uvaril, všetko zjedol – a znova bol hladný a takto to s ním išlo celý život; pán Lakata slušne zarábal, nepil a nefajčil, raz za polroka si kúpil nové šaty a topánky, ináč všetko prejedol – no ani to mu nestačilo; keď kráčal po Rantaprapáne alebo po Nižnom Faklaku a zacítil vôňu hocijakého jedla, nedalo mu to: zastavil sa, vošiel do dvora a spýtal sa domácej, či nechcú dať niečo alebo seba poistiť, a keď povedala, že nemajú záujem, spýtal sa jej, čo to tak pekne u nich rozvoniava a každá gazdiná – hrdá na svoje umenie – ho hneď aj ponúkala haluškami alebo rezancami s makom alebo papínskou máčankou s pečenými pirohami – a pán Lakata to do seba rýchlo naložil, pekne sa poďakoval a pokračoval ďalej vo svojej nekonečnej púti pri naháňaní poisťencov; ináč pán Lakata bol veľký kamarát, dušu by dal človeku, ale keď išlo o jedlo, nepoznal brata; mnoho ľudí si aj takto znepriatelil, napríklad pánov Šalamahu, Velasa, Bažeja, Peťa, seňora Gómeza, lebo raz sa stalo, že sedel v nedelu pred svojím

domom, keď zrazu zacítil vôňu fazuľovej polievočky – zobral čln a vybral sa za ňou – a – ako ináč – bola tam partia práve týchto pánov, ktorí od rána nič nejedli a tešili sa na polievočku, a pán Lakata im ju všetku zjedol; hneď na druhý deň si títo páni (okrem pána Šalamahu) zrušili životné poisťky a prestali sa s pánom Lakatom kamarátiť – a pána Lakatu sa to veľmi dotklo, dotklo sa ho to natoľko, že sa tretí raz oženil, a to nemal robiť, cez medové týždne mu Filoména síce robila na raňajky praženicu z dvadsiatich piatich vajíčok (ale to ju nezabudol upodozrievať, že praženica je len z pätnástich), ale po týchto štyroch týždňoch nastali pre pána Lakatu ťažké chvíle: Filoména si povedala, že ho odučí jest: zavrela ho do pivnice na celý týždeň, sama si však vyvárať a holdovala jedlu a priberala a priberala, pritom počúvala zvuky, ktoré vydával v pivnici hladný žalúdok pána Lakatu; bol veľmi hladný ten žalúdok a strašne žalostne a nahlas nariekal a prinútil pána Lakatu v tej pivnici, aby začal obhrýzať omietku; nechutila, ale Ďoďo (tak volal pán Lakata svoj žalúdok) sa na chvíľu utíšil; po krátkom čase sa opäť kvíľivo rozreval, a tak pán Lakata obhrýzal steny pivnice, podhrýzol celý dom, a kým jeho manželka Filoména veselo v kuchyni priberala, pánu Lakatovi to už bolo jedno: cez zadnú stenu sa prehrýzol až do záhrady, postavil sa a očistil od hliny, keď sa zrazu celý dom aj s ťažkou Filoménu zrútil a pána Lakatu zahalil kúdol prachu, od ktorého sa

strašne rozkašlal; ale keďže bol pán Lakata poisťovací agent, dom mal poistený a hneď po pohrebe svojej ženy si za tie vyplatené peniaze kúpil nový v Rantaprapáne; a keď si pán Lakata podžral dom a vyinkasoval poistné, za ktoré si hneď kúpil ďalší, baba Peťová nerobila nič iné, len rozhorčene behala po Rantaprapáne, krútila hlavou, pľuvala, bila sa po zadku a hovorila:

„Ten človek nemá dno.“